להביא עור בית הבושת. ◎להכי מפרש ואמר להביא עור בית הבושת משום דאין להביא מלא זה לבדו שהרי כל הממוין אם הרחוין להיות בעולה שמוין כאן [א] חוץ מזה [ב]עור הפליל אינו ראוי להיות בעולה דאין שליל ניכרים: **בית הבושת.** בית הרחס של נקבה: **מתני' ואלו טריפות בעוף.** מע"ג דכל טריפות דבהמה כגבדן בעוף הני מלטריכו ליה למיתני נקובת הושט משום פסוקת הגרגרת והוה מילטריך מלא תימא הואיל ואיתנו של עוף לא נפיש להא כאר בהמתו מחד תימא גרגרת ומי מיטרף בהמתו והכתם מולדה משום דקתני מקום שעושה חומה טרפה להיינו נקיבת הקרוס מלא תימא מיטרף בגמבר העמא מלא נקיבת קרוס כדאמרי' לקמן בעוף של מיס ויקבו הדקין משום שעושו חומה מיפקע גבי מלו כאיכות יאמו בני מעיה ומלא ניקבו [ג] ומלא תימא עוף שחיותו מועמו מיטרף בילידה לחודה: **הכתה חולדה על ראשה.** מיידיכן לנקיבת קרוס: **הכתה.** גמכתה בהייה לחיו ביל אמרן לעיל (לף נג.) יש לרוסה לחולדה בעופות וכל כנגד המלן מיטרפה בה: **נחמרו.** [ד] כוולו ממתא החור וממפכה מרחיקן לשון (מיכה ג) [א] מעי ממרמרו: **אם** [ד] **הוריקו.** מפרש בגמרא לב וקולקן לחומין שהוריקו וילוקין שהחדימו [ה] (ג): **אם אדומים.** הלב והקולקן כמפטן שלא נשתנה מרחה שלהן: **דרסה.** חדם כרגליו: **או שטרפה בכותל.** הכה בה בכותל: **או שריצצתה בהמה.** לחיכה למיתם לחני תלתא מחוס ריסוק לחיבריס ועדיין מפרכסת חס שהתה מעט לעט ושחטו כשרה ובדיקה בעיל כלחוקמינן בפירקין (לף נא:): **גמ' מכנים ידו.** בפיו של עוף שנשכתו מולדה בלשונו ובודק חומק מלנעו כלפי חין העוף והמוח נדחק למעלה חס המוח מבלבן ויוצא דרך נקב המכה: **טרפה.** שמת ניקב הקרוס: **הניחא למאן דאמר.** לעיל (לף מה.) גבי ניקב הקרוס עד שמינקיב עילחה ותתחה שפיר: **אלא למאן דאמר.** לטריך עילחה למודיה כי לח מבלבן חמחי כשרה לחמת עילחה מינקיב [ב] ותתחה קיים: **תתאה מיפקע.** בדחיפת [ו] מלבע כשדוחפו למעלה: **אין בדיקה לחולדה.** לבשיכת חולדה: **מפני ששיניה דקות.** ותפילו ניקב הקרוס פעמים שחין המוח יולח על ידי דחיפת מלבע בחיך: **מאי הוי.** מי מפשר לח מבלבן פורתח: **ועקומות.** ונוקב בחלכסון וכשהמוח נדחף למעלה העלה סותמו ועומד כנגדו שנקב העלה חינו כנגד נקב הקרוס: **כי סליק זעירי.** מבעל לנהרדעח: **ביד.** כדחפרש לעיל מכנים ידו כו': **אבל לא במפמר.** מלמעלה מוליכו על הנקב לרחות חס יחגור בקרוס ופותח חת הגולגולת מחלה לחחר שחיטה ופעמים שחינו נקוב והמפמר נוקבו ומפסיד ממון שרחלג: **אף במפמר.** בודקין ולח חיישינן לדלמח חיכו נקיב ליה בידח כדחפרש: **במחטא.** כדפריסים במפמר: **ניקב קרום.** מתוך שחיניה דקות ועקומות חינו מבלבן: **אבל לא במפמר.** מפני שמבלה ממונן של ישרחל: **נשבר העצם.** לקמיה פריך: **וקרומו רך.** הלכך כי נשבר העלם ◎חו לח קלי קרוס: **אמר ליה רב נחמן לרב ענן.** חמהני בזחת: **מר אמר.** חתה חמרת לי שרחית שמועל שהוח בודק לגבי חת מעלה בעלם לחודיה ולח סוגת מבדין חמר לי לחיכו חזייה לרב בבדיק בידח וקלשיל לי והל חני לוי כו': **בגבדן בעוף.** כמידי לחיכיה בעוף המפמ ובית הכוסות ליחנהו בעוף: **בדיק בשימשא.** נגד השמש מפמבל מס ילחה [ז] נקב שהחור יפה לבדיקה: בגילא

להביא עור בית הבושת חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבים עליו כרת: **מתני'** ואלו טרפות בעוף [א]נקובת הוושט [ב]ופסוקת הגרגרת [ג]הכתה חולדה על ראשה מקום שעושה אותה טרפה [ד]ניקב הקורקבן [ה]ניקבו הדקין [ו]נפלה לאור ונחמרו בני מעיה אם [ז]ירוקים פסולים אם אדומים כשרים [ח]דרסה וטרפה בכותל או שריצצתה בהמה ומפרכסת [ט] ושהתה מעת לעת ושחטה כשרה: **גמ'** רב ושמואל ולוי דאמרי [י]מכנים ידו לפנים ובודק אם מבצע ועולה טרפה ואם לאו כשרה הניחא למאן דאמר [כ]עד דמנקיב קרמא תתאה אלא למאן דאמר אינקיב עילאה אע"ג דלא אינקב תתאה ניחוש דלמא עילאה אינקיב תתאה לא אינקיב אי איתא דאינקיב עילאה תתאה אגב רוככיה מיפקע פקע אמר זעירי אין בדיקה לחולדה מפני ששיניה דקות וכי שיניה דקות מאי הוי אמר רב אושעיא מפני ששיניה דקות ועקומות כי סליק לנהרדעא שלח להו [ל]דברים שאמרתי לפניכם טעות הן בידי ברם כך אמרו משמיה דרבי שמעון בן לקיש בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר ורבי יוחנן אמר אף במסמר ובפלוגתא דר"י ורבי נחמיה חד בדיק בידא וחד בדיק במחטא מאן דבדיק בידא אמר ליה למאן דבדיק במחטא [מ]עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל אמר ליה מאן דבדיק במחטא למאן דבדיק בידא [נ]עד מתי אתה מאכיל לישראל נבלות נבלות והא שחוטה היא אלא טרפות שמא ניקב קרום של מוח תסתיים דרבי יהודה הוא דבדיק בידא דתניא [ס]רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יהודה בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח תסתיים הא גופא קשיא אמרת בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר אלמא אית ליה בדיקותא והדר תני נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח אלמא ליה בדיקותא סיפא אתאן [ע]לעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום סלקא דעתך אלא הואיל וקרומו רך אמר ליה רב נחמן לרב ענן מר אמר שמואל בדיק בידא ומכשר והונא חברין אמר רב בדיק בידא ומכשר [פ]והתני לוי ·טרפות שמנו חכמים בבהמה ◎כנגדן בעוף יתר עליהן עוף נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח אמר ליה ההוא בעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום ס"ד אלא הואיל וקרומו רך ההיא תרנגולתא דהואי בי רב חנא שדרה לקמיה דרב מתנא נשבר העצם ולא ניקב קרום של מוח הואי ואכשרה א"ל [צ]והתני לוי טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף יתר עליהן עוף נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח אמר ליה התם בעוף של מים הואיל ואין לו קרום אין לו קרום ס"ד אלא אימא הואיל וקרומו רך רב שיזבי בדיק בשימשא רב יימר בדיק במיא רב אחא בר יעקב בדיק בגילא

להביא עור של בית הבושת. לקמן בהעור והכותל (לף קכב.) פירש רש"י הא לגא מחיב ליה בהדיא בהדי מינך בבריימא משום דבעולה מיירי שהוא זכר ומיהו מינה מלן דמני זאת בפרק כל הזבחים שקיבלו (זבחים כח. ושם) ולא קמני עולה ויש לומר לגא מחיב מלא מידי להוה בכל הקרבנות ועור שחחת החליה מע"ג דמינה קרבה לגא בכהם מ"מ מינה או בחליה מלא בחליה מלא מ"ת חמלי לא קחמר שמי עמד: **והא תני לוי טרפות שמנו חכמים וכו'.** בחמש מקשה מבריימא לרב ושמואל דלוי גופיה הוה מלי למפרך דחמר לעיל מכנים ידו לפנים ובודק:

מסורת הש"ס

גמ' ו)[לקמן סג.] **ז)**[לעיל לד. ג] **ל)**[שבת קג: וש"נ] **ם)**[בכורות מ.] **ו)**[תוספתא פ"ג ע"ש] **ז)** [לקמן מ.] **רש"י ח)**[המיתה בזה ממלת שהשיגו תוס' זבחים כח. ד"ה להניח] **תוס' ט)**[ועיין היטב תוס' זבחים כח. ד"ה להניח] **י)**[ל"ל שמטמלה]

הגהות הב"ח

(ב) רש"י ד"ה שם טוריקו וכו' ויוקין שהחדימו **טריפה** הס"ד:

גליון הש"ם

גמ' כנגדן בעוף. עי' לעיל ד' כ' ע"ל תוס' ד"ה מילמ: **רש"י ד"ה להביא וכו' להכי מפרש.** עי' זו"ח ס"ג מ"ת סי' כו: **ד"ה וקרומו רך וכו' תו לא קאי קרום.** עי' לקמן דף עו ע"ב תוד"ה ומפסיק:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה להביא עור בית הבושת וכו' חוץ מזה עור. ג"ב עיין זבחים כ"ח ע"ל תוס' ד"ה להניח וכו' ומלמוה שמלר"מ שיף כלן לף רשם: **ב) ד"ה [אלא וכו'] דלמא עילאה אינקיב.** כלן הסל"ד ומל"ב מה"ד מלמה [מיפקע]:

תורה אור

רש"י א) רָאֵה יְיָ כִּי צַר לִי מֵעַי חֳמַרְמָרוּ נֶהְפַּךְ לִבִּי בְקִרְבִּי כִּי מָרוֹ מָרִיתִי מִחוּץ שִׁכְּלָה חֶרֶב בַּבַּיִת כַּמָּוֶת: (איכה ג, כ)

פניני רש"י

קרמא תתאה. הקרוס הרך שבמוח מוגה בחוכו: (לעיל מה. ד"ה ומע"ג דלא)

עילאה. קרמא עילחה. שבמוחה לגולגולת מבפנים: (לעיל מה. ד"ה קרמא)

שיטה מקובצת

ס) ומפרכסת אם שהתה: **ע)** ולא ניקבו דלא תימא: **פ)** נחמרו נכוחצו מחמת: **צ)** אם ירוקים מפרש בגמרא: **ק)** וירוקים שהאדימו דקין: **ר)** בדחיפת האצבע כשדוחפו: **ש)** אם יראה שם נקב:

מסכת זבים
פרק ג' משנה ב'

מְגִיפִין אוֹ פּוֹתְחִין, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, עַד שֶׁיְּהֵא זֶה מֵגִיף וְזֶה פּוֹתֵחַ. מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה מִן הַבּוֹר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד שֶׁיְּהֵא הַטָּהוֹר מַעֲלֶה אֶת הַטָּמֵא. מַפְשִׁילִין בַּחֲבָלִין, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, עַד שֶׁיְּהֵא זֶה מוֹשֵׁךְ הַיּוֹלֵךְ וְזֶה מוֹשֵׁךְ הַיּוֹלֵךְ.

עין משפט נר מצוה

ריג א ב מבומר לעיל דף מכ:

ריד ג מיי' פ"י מהלכות שחיטה הלכה ז סמג עשין סג טור ש"ע י"ד סי' ל סעיף ב:

רטו ד ה מבומר לעיל דף מג:

רטז ו מיי' פ"ו מהל' שחיטה הלכה כ ופ"י שם הלכה יג סמג שם טוש"ע י"ד סימן נב סעיף ג:

ריז ז מיי' פ"ט שם הלכה כ סמג שם טוש"ע י"ד סימן נח סעיף ב:

ריח ח ט מיי' פ"י שם הלכה ז סמג שם טוש"ע י"ד סימן ל סעיף ב:

ריט י מיי' פ"ו שם הלכה יח ופ"י שם הלכה י:

רבינו גרשום

מכנים ידו לפנים ובודק. כלומר כיצד בדיקתן אם ניקב קרום של מוח מכנים אצבעו לפנים ובודק אם מבצבץ ועולה הטוח טרפה דודאי ניקב הקרום: אין בודקין לחולדה ביד. כלומר דאמרינן מכנים אצבעו לפנים אם מבצבץ ועולה טרפה: מפני ששיניה דקות כלומר ואע"פ שניקב קרום של מוח לא יהא הטוח מבצבץ: וכי שיניה דקות מאי הוי. כלומר אעפ"כ (שניקבו) [אם ניקב] קרום של מוח [אי אפשר] שלא יהא מבצבץ: אבל לא במסמר. כלומר למעלה מראשו: עד מתי [אתה] מכלה ממונן של ישראל. כלומר כשמכניס המסמר אם לא נקוב המסמר מנקבו: אלא עד מתי אתה מאכיל טרפות לישראל. שמא אינקיב קרום של מוח ולא אדעתיה דלא בדיק יפה: אלמא אית ליה בדיקותא. כלומר אע"פ שנשבר העצם אם לא ניקב קרום של מוח (פסול) [כשר] והדר תני נשבר העצם אע"פ שלא ניקב קרום של מוח: רב בדיק בידא ומכשר. כלומר מכניס ידו לפנים ובודק אי לא מבצבץ הטוח מכשר ליה אע"פ שנשבר העצם: בדיק בשימשא. כלומר כנגד השמש: בדיק במיא. שופך לתוך הנקב מים וחזור ושופכן מן הנקב אם המים נתלבנו בידוע שניקב קרום של מוח אם צלולים בידוע שלא ניקב קרום של מוח: